

«Γνωρίζοντας το περιαστικό δάσος της πόλης μας» Εκπαιδευτικό πρόγραμμα Κ.Π.Ε.

Ιωάννης Κεβρεκίδης¹, Νικόλαος Νάνης², Βασιλική Σωτηριάδου³

1. Εκπαιδευτικός ΠΕ17.04, μέλος της Π.Ο. του Κ.Π.Ε. Μελίτης
www.kevrekidis@sch.gr
2. Εκπαιδευτικός ΠΕ70, υπεύθυνος του Κ.Π.Ε. Μελίτης
3. Εκπαιδευτικός ΠΕ02, μέλος της Π.Ο. του Κ.Π.Ε. Μελίτης
www.viki_sot@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Πρόκειται για εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Κ.Π.Ε. Μελίτης που απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς με τους μαθητές τους (των τελευταίων τάξεων του δημοτικού και του γυμνασίου), καθώς και στους γονείς-κηδεμόνες των μαθητών. Το γνωστικό και βιωματικό μέρος πραγματοποιούνται στο περιαστικό δάσος της Φλώρινας και σκοπό έχουν την εξοικείωση των μαθητών με βασικούς περιβαλλοντικούς όρους.

Στο γνωστικό μέρος παρουσιάζονται πληροφορίες σχετικά με το περιβάλλον, το δασικό οικοσύστημα, την τροφική αλυσίδα, τους αποικοδομητές, τους βιοτικούς – αβιοτικούς παράγοντες, τα ιστορικά στοιχεία της περιοχής, τη συμπλήρωση φύλλων εργασίας και την παρουσίαση των επεξεργασμένων εργασιών.

Στο βιωματικό μέρος αναλαμβάνονται δράσεις όπως η παρατήρηση του δάσους, ο προσανατολισμός, η ανάγνωση γεωφυσικού χάρτη της περιοχής, οι μετρήσεις θερμοκρασίας αέρα, εδάφους, νερού και υγρασίας, η αναγνώριση πανίδας και χλωρίδας, το παιχνίδι για την κατανόηση της τροφικής αλυσίδας, η προσέγγιση του δάσους με όλες τις αισθήσεις, η καταγραφή ανθρώπινων παρεμβάσεων, η παρατήρηση καμένης περιοχής, η επίσκεψη και ξενάγηση στον αρχαιολογικό χώρο της Ελληνιστικής Πόλης της Φλώρινας, η καλλιτεχνική έκφραση μέσω συλλογής φύλλων και άλλων υλικών από το δάσος και η συμπλήρωση εντύπων αξιολόγησης του προγράμματος.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Κ.Π.Ε., περιαστικό δάσος, δασικό οικοσύστημα, βιοτικοί – αβιοτικοί παράγοντες, ανθρώπινες δραστηριότητες.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μέχρι πριν από λίγα χρόνια η κύρια προτεραιότητα της δασικής πολιτικής σε διεθνές επίπεδο αφορούσε στην αξιολόγηση των παραγωγικών πόρων του δάσους (κατά κύριο λόγο στην αειφορική παραγωγή ξυλείας) καθώς και στην προσπάθεια για την πλέον αποτελεσματική διαχείρισή τους. Στις μέρες μας η δασική πολιτική μετακινείται από την άποψη ότι τα δάση υπάρχουν μόνο για εκμετάλλευση προς μια αντίληψη «αειφορικής ανάπτυξης» και «διαχείρισης πολλαπλών σκοπών».

Ο Δήμος Φλώρινας αντιλαμβανόμενος τον πολλαπλό ρόλο του περιαστικού δάσους του Αγίου Παντελεήμονα πέραν από τη δημιουργία του εκτροφείου θηραμάτων σε έκταση 2.100 στρεμμάτων, η οποία είναι περιφραγμένη και λειτουργεί υπό την ευθύνη της Δασικής Υπηρεσίας από το έτος 1969, επιθυμεί την οργάνωση υπαίθριας αναψυχής στην υπόλοιπη έκταση του δασοκτήματος εκτός των

περιφράξεων του εκτροφείου, έκτασης 890 στρεμμάτων, που γειτνιάζει με την πόλη της Φλώρινας δημιουργώντας ένα δάσος – πάρκο για χρήση των πολιτών και των επισκεπτών της Φλώρινας αναλαμβάνοντας στη συνέχεια τη συντήρηση και την ομαλή λειτουργία του.

Με αφορμή τους παραπάνω λόγους και για την ανάδειξη του ίδιου του περιαστικού δάσους ως καθημερινό πόλο έλξης τόσο των κατοίκων όσο και των επισκεπτών της πόλης, το Κ.Π.Ε. Μελίτης συνέταξε το παρόν εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Ακόμη, στο δάσος υπάρχουν αρχαιολογικά ευρήματα που ενσωματώθηκαν στο πρόγραμμα γιατί δεν είναι ιδιαίτερα γνωστά ακόμη και στους ίδιους τους κατοίκους της πόλης. Τέλος, αναζητούνται τα ιστορικά στοιχεία της πόλης μέσα από δραστηριότητα στην 1η στάση πεδίου: Περιοχή «Βαρόσι».

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΟΧΟΙ

Εξοικείωση με βασικούς περιβαλλοντικούς όρους όπως: δασικό οικοσύστημα, τροφική αλυσίδα, αποικοδομητές, βιοτικοί-αβιοτικοί παράγοντες, προσφορά του δάσους, ανθρωπογενείς παρεμβάσεις, αιτίες και συνέπειες δασικών πυρκαγιών, ατομική συμβολή και συμπεριφορά στο δάσος.

Παιδαγωγικοί στόχοι

Οι παιδαγωγικοί στόχοι τέθηκαν ως προς το γνωστικό αντικείμενο και ως προς τη βιωματική μαθησιακή διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα οι μαθητές:

- να γνωρίσουν τη χλωρίδα και την πανίδα του περιαστικού δάσους της πόλης.
- να γνωρίσουν τις ανθρώπινες δραστηριότητες που αναπτύσσονται σ' αυτό και να αντιληφθούν την αλληλεπίδραση του περιβάλλοντος με τις ανθρώπινες δραστηριότητες.
- να αναπτύξουν ικανότητες παρατήρησης, καταγραφής και ταξινόμησης του οικοσυστήματος του.
- να αποκτήσουν θετικές στάσεις και συμπεριφορές για το περιβάλλον συνειδητοποιώντας τη σημασία της διατήρησης της βιοποικιλότητας του.
- να αναπτύξουν αισθήματα ευθύνης, ενσυναίσθησης και πρωτοβουλίες προστασίας του.
- να αναπτύξουν ικανότητες επικοινωνίας, συμμετοχής, συνεργασίας και διερεύνησης.
- να εκφράσουν σκέψεις και συναισθήματα μέσα από ποικίλες μορφές έκφρασης.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ – ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Ως μέθοδος διδασκαλίας επιλέγεται η συνεργατική καθοδηγούμενη ανακάλυψη στα πλαίσια της οποίας οι μαθητές με συγκεκριμένες δραστηριότητες διερευνούν τις πληροφορίες και οικοδομούν συνεργατικά τη νέα γνώση. Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία επιφέρει θετικά αποτελέσματα τόσο στη σχολική μάθηση όσο και στη γενικότερη ανάπτυξη του παιδιού. Ο εκπαιδευτικός λειτουργεί ως υποστηρικτής, συντονιστής και διαμεσολαβητής. Επιπλέον, η εκπαιδευτική διαδικασία εμπλουτίζεται με τεχνικές διδασκαλίας όπως ο διάλογος, η έρευνα πεδίου, η έρευνα δράσης, κ.ά..

ΠΟΡΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Δραστηριότητα: τι ξέρουμε – τι θέλουμε να μάθουμε.

- Διεξάγεται συζήτηση σχετικά με εμπειρίες των παιδιών για το δάσος. Αναδεικνύονται ερωτήματα σε σχέση με...
- Ποια δέντρα, φυτά, λουλούδια υπάρχουν στο δάσος;
- Ποια ζώα, πουλιά, έντομα, ερπετά ζουν και πώς, σ' αυτό;
- Τι μπορεί να μας προσφέρει το δάσος;
- Τι μπορούμε να κάνουμε στο δάσος;
- Πώς μπορούμε να διατηρήσουμε, να προστατεύσουμε το δάσος;

Δραστηριότητα: πώς μπορούμε να μάθουμε για το δάσος

- Να ρωτήσουμε κάποιον που ξέρει για το δάσος
- Να επισκεφτούμε το δάσος
- Να παρατηρήσουμε, να μετρήσουμε και να μαζέψουμε υλικά από το δάσος
- Να ηχογραφήσουμε τους ήχους του δάσους, να φωτογραφήσουμε και να βιντεοσκοπήσουμε τα δέντρα, τα φυτά, τα λουλούδια, τα ζώα, τα έντομα, τα ερπετά και τα πουλιά του δάσους.
- Να παρατηρήσουμε τις ανθρώπινες παρεμβάσεις μέσα σ' αυτό.
- Να φτιάξουμε πινακίδες γι' αυτό.
- Να παίξουμε παιχνίδια στο δάσος.

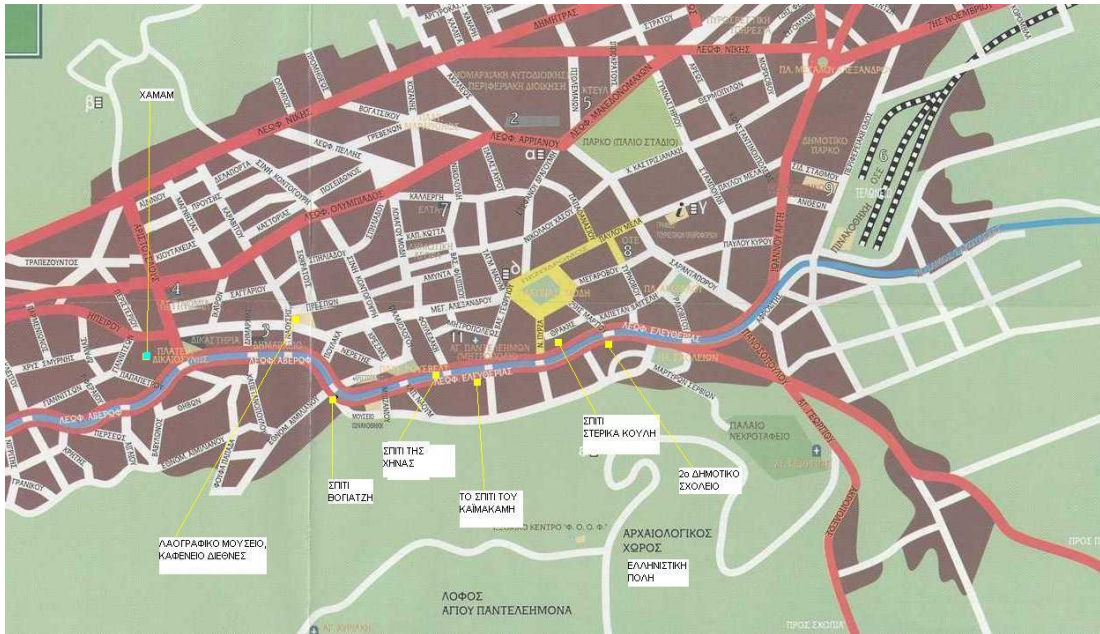
ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ

- Άφιξη της Παιδαγωγικής Ομάδας του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Μελίτης στην εκκλησία του Αγίου Παντελεήμονα.
- Γνωριμία με τους μαθητές
- Χωρισμός των μαθητών σε ομάδες
- Αναχώρηση για το πεδίο.
- Ιστορικά στοιχεία της περιοχής, παρατήρηση του δάσους, προσανατολισμός, ανάγνωση γεωφυσικού χάρτη της περιοχής.
- Μετρήσεις θερμοκρασίας αέρα, εδάφους, νερού και υγρασίας.
- Αναγνώριση πανίδας και χλωρίδας.
- Καταγραφή ανθρώπινων παρεμβάσεων.
- Παιχνίδι για την κατανόηση της τροφικής αλυσίδας.
- Προσέγγιση του δάσους με όλες τις αισθήσεις μας.
- Παρατήρηση καμένης περιοχής.
- Επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο της Ελληνιστικής Πόλης.
- Καλλιτεχνική έκφραση μέσω συλλογής φύλλων και άλλων υλικών από το δάσος.

Στο κτίριο του Φ.Ο.Ο.Φ., οι περιβαλλοντικές ομάδες συμπληρώνουν φύλλα εργασίας, παρουσιάζουν τις εργασίες που επεξεργάστηκαν και συμπληρώνουν έντυπα αξιολόγησης του προγράμματος.

ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ

Στον παρακάτω χάρτη σημειώστε: α) την οδό που μένετε (οι Φλωρινιώτες μαθητές), β) την περιοχή «Βαρόσι», γ) το εκκλησάκι Αγ. Παντελεήμονα, δ) τον αρχαιολογικό χώρο της ελληνιστικής πόλης, ε) τον χώρο πληροφόρησης του Δασαρχείου Φλώρινας, και στ) την πλαγιά του Φ.Ο.Ο.Φ.

Στην πόλη

1^η στάση: Περιοχή «Βαρόσυ»

Γίνεται αναφορά στα ιστορικά στοιχεία για τη ζωή γύρω από το ποτάμι και τον λόφο του Αγ. Παντελεήμονα, καθώς και στα παλαιότερα και τα σύγχρονα κτήρια. Ακολουθεί το παιχνίδι του «Κρυμμένου θησαυρού» όπου γίνεται εντοπισμός των 13 σημείων ενδιαφέροντος της πόλης από τις ομάδες των μαθητών. Στη σχετική δραστηριότητα στο τετράδιο εργασιών για τα Ιστορικά Στοιχεία της Φλώρινας οι μαθητές συμπληρώνουν το ακόλουθο κείμενο με τις παρακάτω λέξεις:

Ηρώων	νεοκλασικά	λαϊκά
πρόσφυγες	Μεγ. Αλεξάνδρου	
Μοναστήρι	μακεδονίτικα	
Τούρκων	1912	Σακουλέβα

Κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας το εμπορικό και κοινωνικό κέντρο της πόλης ήταν η περιοχή του Τα παλιά παραποτάμια σπίτια χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Τα, όπου κατοικούσαν αγρότες και κτηνοτρόφοι και τα, στα οποία κατοικούσαν αγάδες, μπέηδες και πλούσιοι χριστιανοί. Μετά την απελευθέρωση και την απομάκρυνση των στις 7 Νοέμβρη, οι πλούσιοι έμποροι που ήρθαν από το και οι αργότερα εγκαταστάθηκαν μακρύτερα από το ποτάμι. Αποτέλεσμα ήταν να μετατοπιστεί το κέντρο της πόλης. Στη δεκαετία 1920-1930 αυξήθηκαν τα κτήρια, που οικοδομήθηκαν σύμφωνα με ευρωπαϊκά πρότυπα. Μεταπολεμικά, το κέντρο μετατοπίζεται στην οδό, τον βασικότερο δρόμο της πόλης, που μαζί με τον ποταμό Σακουλέβα αποτελούν τη σπονδυλική στήλη της Φλώρινας.

Στο δάσος

2^η στάση: Σημείο παρατήρησης σε Ξέφωτο

Γίνεται προσανατολισμός, αναφορά στην επίδραση του περιαστικού δάσους και στο μικροκλίμα της περιοχής, παρατήρηση της πόλης, των κορυφών των ορεινών όγκων, του καταφυγίου Παλαιοχωρίου κ.ά.. Οι μαθητές στη συνέχεια:

1. Κυκλώνουν τα φυτά και τα ζώα (τα ίδια ή ίχνη τους) που συναντήσανε στη διαδρομή τους.
2. Για να αντιληφθούν την επίδραση του περιαστικού δάσους στο μικροκλίμα καταγράφουν τη θερμοκρασία (με χρήση θερμομέτρου) και την υγρασία (με χρήση οργάνου μέτρησης της υγρασίας) στον πίνακα (όπως εμφανίζεται στο Σχήμα 1), διαπιστώνουν και ερμηνεύουν τις όποιες διαφορές παρατηρούν:

	Θερμοκρασία	Υγρασία
i. Στο ποτάμι		
ii. Στο εκκλησάκι του Αγ. Παντελεήμονα		

Σχήμα 1: Πίνακας καταγραφής τιμών θερμοκρασίας και υγρασίας.

Στη συνέχεια πραγματοποιούνται ανάβαση στο περιαστικό δάσος από συγκεκριμένο μονοπάτι, αναγνώριση της χλωρίδας και της πανίδας, καθώς και εντοπισμός των ανθρώπινων παρεμβάσεων σε όλη τη διάρκεια της διαδρομής.

3. Υλοποιούν Μετρήσεις για τον υπολογισμό της ηλικίας και του ύψος του δέντρου. Διαλέγουν το δικό τους δέντρο και προσπαθούν να υπολογίσουν την ηλικία του με δύο προτεινόμενους τρόπους.

3^η στάση: Εκκλησάκι Αγ. Παντελεήμονα

Γίνεται αναφορά στις υδάτινες πηγές του περιαστικού δάσους.

4^η στάση: Ελληνιστική πόλη

Πραγματοποιούνται περιήγηση και ξενάγηση στον αρχαιολογικό χώρο και παρατήρηση της λεκάνης της Πελαγονίας. Στο τετράδιο εργασιών οι μαθητές:

1. Υπογραμμίζουν τα υλικά από τα οποία ήταν φτιαγμένα τα σπίτια της πόλης:
πέτρες τσιμέντο χαλκός πλίνθοι μάρμαρο
2. Υπογραμμίζουν τα υλικά με τα οποία ήταν στρωμένα τα πατώματα των σπιτιών:
χώμα λίθινες πλάκες χαλκός κεραμίδια μάρμαρο
3. Περιγράφουν τον αρχαιολογικό χώρο χρησιμοποιώντας, μαζί με τις δικές τους, και τις παρακάτω λέξεις: πολεοδομικό σχέδιο, υλικά κατασκευής, δρόμοι, κατοικίες, δάπεδα, πιθάρια...
4. Αντιστοιχίζουν κάθε αντικείμενο από τα ακόλουθα με την ονομασία του:

πήλινο λυχνάρι

τρίποδας μαγειρικής

χάλκινη

κουτάλα

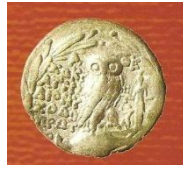

ασημένιο νόμισμα

πήλινη οينوχόη

σκαπτικό

εργαλείο

χάλκινο λυχνάρι

5^η στάση: «Άλσος»

Πραγματοποιείται διάλειμμα για δεκατιανό.

6^η στάση: Χώρος πληροφόρησης Δασαρχείου Φλώρινας

Εντοπίζονται τα μονοπάτια του περιαστικού δάσους στον υπαίθριο χάρτη και γίνεται αναφορά στα διεθνή μονοπάτια. Ακολουθεί διαδρομή με τους μαθητές σε συγκεκριμένο μονοπάτι με κατάληξη το εκτροφείο θηραμάτων «Αγ. Παντελεήμονα».

7^η στάση: Στην πλαγιά ή στην αίθουσα του Φ.Ο.Ο.Φ. (Φυσιολατρικού Ομίλου Ορειβατών Φλώρινας)

Διεξάγεται συζήτηση με τους μαθητές για: τις εμπειρίες τους με δάσος, την προσφορά του δάσους, τους τρόποι προστασίας του κ.ά. Ακολουθούν δραστηριότητες κατά ομάδες με: παιχνίδια, κατασκευές με υλικά του δάσους – Γίνεται αξιολόγηση του προγράμματος. Το πρόγραμμα περατώνεται με αναχώρηση των μαθητών για το σχολείο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Στις σύγχρονες πόλεις παρατηρούνται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα στοιχεία:

- αστυφιλία,
- άναρχη επέκτασή τους,
- πυκνή δόμηση,
- γενικευμένη χρήση του αυτοκινήτου,
- συνωστισμός του ανθρώπινου πληθυσμού,
- ατμοσφαιρική ρύπανση,
- θόρυβος,
- αισθητική υποβάθμιση,
- θερμοσυσσώρευση,
- πλημμύρες στον αστικό χώρο.

Το Αστικό Πράσινο είναι υπαίθριοι χώροι πρασίνου που βρίσκονται μέσα στον αστικό ιστό και περιλαμβάνουν πάρκα, άλση, δεντροστοιχίες και υπαίθριους χώρους πρασίνου (οικιών, πολυκατοικιών και άλλων κτιρίων). Περιαστικό Πράσινο είναι οι πλαγιές των γύρω βουνών που «βλέπουν» προς την πόλη ή το σύνολο των ορεινών περιοχών της πόλης. Ο αναγκαίος ρόλος των χώρων περιαστικού πράσινου εστιάζεται στα ακόλουθα:

1. Προσφορά αναψυχής:
 - Ειδικές μορφές άθλησης, όπως ο περίπατος, το τρέξιμο, η ορειβασία, η ποδηλασία, η αναρρίχηση σε βράχους ή σε δέντρα και η υπαίθρια εστίαση «πικ-νικ».
 - Επαφή με το φυσικό περιβάλλον.
 - Περιβαλλοντική αγωγή και εκπαίδευση.
2. Σταθεροποίηση των εδαφών.
3. Αντιπλημμυρική προστασία του αστικού ιστού.
4. Βελτίωση των κλιματικών συνθηκών.
5. Απορρύπανση της ατμόσφαιρας.

Για την επίτευξη του παραπάνω πολλαπλού ρόλου επισημαίνονται τα εξής:

- Η έλλειψη νομικού καθορισμού των περιαστικών δασών και πλαισίου διαχείρισής τους.
- Η ανεπάρκεια των υφιστάμενων τεχνικών προδιαγραφών.
- Η ανάγκη αειφορικής διαχείρισης των περιαστικών οικοσυστημάτων.
- Η έλλειψη ακριβούς γνώσης και καταγραφής των δυνατοτήτων και αντοχών των συγκεκριμένων οικοσυστημάτων.

Προτάσεις, μέτρα, παρεμβάσεις για το Περιαστικό Πράσινο

- Αποτελεσματική προληπτική αντιπυρική προστασία και προστασία από ασθένειες και έντομα με την κατάλληλη συντήρηση.
- Δασώσεις και αναδασώσεις με τη χρήση των κατάλληλων φυτικών ειδών (ενδημικά είδη) και τη σωστή κατανομή τους στον χώρο, βάσει μελετών αναδάσωσης.
- Δημιουργία έργων αναψυχής.
- Καταγραφή και οριοθέτηση των εκτάσεων (κτηματολόγιο - δασολόγιο).
- Αποτελεσματική διαχείριση και εποπτεία.
- Ευρύτερη εφαρμογή των προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και αγωγής ώστε να διαμορφωθεί η νοοτροπία ότι το περιβάλλον δεν το κληρονομήσαμε από τους προγόνους μας αλλά το δανειστήκαμε από τα παιδιά μας.

Το περιαστικό πράσινο πρέπει να θεωρηθεί ως αναπόσπαστο κομμάτι των σύγχρονων πόλεων. Η αξιοποίηση του πρασίνου στις σύγχρονες πόλεις αποτελεί δείκτη πολιτισμού. Πρόκειται για στοιχειώδες χρέος της πολιτείας να φέρει τον σύγχρονο άνθρωπο πιο κοντά στη φύση, αναβαθμίζοντας ουσιαστικά το βιοτικό του επίπεδο.

Το περιαστικό δάσος του Αγίου Παντελεήμονα Φλώρινας, σε συνδυασμό με τα αρχαιολογικά ευρήματα της περιοχής, αποτελεί έναν σημαντικό περιβαλλοντικό και ιστορικό τουριστικό προορισμό με πολλαπλά οφέλη και πρέπει να αναδεικνύεται και να προβάλλεται συνεχώς με τη συνεργασία όλων των τοπικών φορέων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ακαμάτη-Λιλιμπάκη Μ., Ι. Ακαμάτης, Θεσσαλονίκη (2006). *Η Ελληνιστική πόλη της Φλώρινας*.

Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Μελίτης, Εκπαιδευτικό πακέτο (2009). *Τα δάση μας... τα κάλλη μας*.

Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Φλώρινας (2002). *Η Φλώρινα και η περιοχή της*.
Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ν. Φλώρινας, Λάρισα (2003). *Τουριστικός*
Οδηγός Νομού Φλώρινας: Άνθρωπος-Ιστορία-Φύση.
Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης - Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού –
Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Φλώρινας (2005). *Περιηγήσεις στη γη της*
Φλώρινας.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας, <http://www.florina.gr>
WWF Ελλάς, <http://www.wwf.gr>, *Εκτίμηση της ηλικίας, του ύψους και της περιμέτρου*
ενός δέντρου.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Αρχείο των μελών της Π.Ο. του Κ.Π.Ε. Μελίτης.
<http://www.cityoflorina.gr>
<http://www.kpemelitis.gr>
<http://www.kpemelitis.gr/>

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε τον Ιωάννη Κασκαμανίδη, σχολικό σύμβουλο 3ης
εκπαιδευτικής Περιφέρειας Φλώρινας.